

УДК 342.95:364.442.6

В. Закриницька, аспірант кафедри адміністративного права Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

Омбудсмен з прав дитини в механізмі державного захисту прав, свобод і законних інтересів дітей: зарубіжний досвід

Розвиток України як правової, соціальної держави неможливий без забезпечення повноцінних умов для життя і розвитку дітей, створення ефективного механізму захисту прав. У цьому напрямі в Україні здійснюється значна робота. У той же час проблема соціального захисту прав дітей не втрачає своєї актуальності, а навпаки, набуває все більшого значення. Це положення визначає і наш інтерес до дослідження можливості та доцільності запровадження в Україні інституту дитячого омбудсмена і звернення до відповідного зарубіжного досвіду.

Зазначимо, що цій проблемі приділяється значна увага як із боку правознавців, так і представників інших наук (соціології, психології, педагогіки та ін.). Це зумовлено комплексністю, багатоаспектністю проблеми соціального захисту дітей. З-поміж представників юридичної науки відзначимо наукові праці таких вчених, як О. В. Марцеляк¹, К. О. Закоморна², І. М. Недов³ та ін. Головна увага в цих працях приділяється визначенню та обґрунтуванню місця омбудсмена з прав дитини в системі захисту дітей, їх функцій, окремих форм роботи, враховуючи у тому числі і зарубіжний досвід.

Метою цієї статті є визначення на основі аналізу наукових праць як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, існуючого законодавства,

¹ Марцеляк О. Омбудсмен з прав дитини: проблеми формування і розвитку у світі і в Україні / О. Марцеляк // Право України. – 2003. – № 10. – С. 44–48; Марцеляк О. В. Конституційно-правовий статус інституту омбудсмана: світовий досвід та українська модель : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.02 / Марцеляк Олег Володимирович. – О., 2004. – 473 с.

² Закоморна К. О. Інститут Омбудсмена як засіб забезпечення прав і свобод людини та громадянина (порівняльно-правовий аналіз) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / К. О. Закоморна ; Ун-т внутр. справ МВС України. – Х., 2000 – 18 с.

³ Недов І. М. Функції місцевого омбудсмана як головна характеристика його сутності / І. М. Недов // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. – 2011. – № 1. – С. 50–57.

рекомендацій міжнародних організацій, матеріалів міжнародних науково-практичних конференцій та інших матеріалів організаційно-правових засад створення та функціонування омбудсменів з прав дитини у зарубіжних країнах, їх основних моделей.

Омбудсмени з прав дитини (у справах неповнолітніх) виникли порівняно нещодавно. Значною мірою цьому сприяли Декларація прав дитини, а також інші зусилля ООН у цій сфері. Особливо відзначимо у зв'язку з цим значення прийняття Конвенції з прав дитини, яка сприяла більш широкому та глибокому розумінню прав дитини, усвідомленню необхідності створення механізмів для здійснення контролю за їх дотриманням. Саме до таких механізмів належить і інститут незалежних уповноважених (омбудсменів) з прав дитини. Деякі з них продовжують зберігати традиційні повноваження, що полягають у розслідуванні індивідуальних скарг, тоді як роль інших інституцій розширилась до представлення та захисту інтересів і прав дітей як окремої групи. Але спільним для всіх них є зобов'язання забезпечувати визначення та дотримання кожною із держав прав дітей, створення для них сприятливого оточуючого середовища.

Як свідчить аналіз наукових джерел з цієї проблеми, аналітичних матеріалів, у світі сьогодні склалося чотири основні моделі омбудсмена із прав дітей, а саме: запроваджені спеціальним актом парламенту; створені через законодавство про соціальний захист дітей; запроваджені в рамках існуючих державних органів і ті, що створені та діють на базі незалежних урядових організацій (далі — НУО). Такий підхід знайшов, зокрема, висвітлення у роботі О. В. Марцеляка «Омбудсмен з прав дитини: проблеми формування і розвитку у світі і в Україні», вони вже стало виділяються в матеріалах міжнародних наукових конференцій (наприклад, «Досвід інституту уповноваженого з прав дитини: перспективи для України», Київ, 11–12 жовтня 2006 р.)¹.

Цього ж підходу дотримуються учасники Європейської мережі уповноважених з прав дітей (ENOC), яка створена у червні 1997 р. як неприбуткове об'єднання незалежних інститутів з прав дітей. За сучасних умов її членами є 27 країн — Австрія, Бельгія, Хорватія, Данія, Франція, Грузія, Греція, Угорщина, Ісландія, Ірландія, Латвія, Литва, Люксембург, Македонія, Мальта, Норвегія, Польща, Португалія, Росія,

¹ Недов І. М. Функції місцевого омбудсмана як головна характеристика його сутності / І. М. Недов // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. – 2011. – № 1. – С. 50–57.

Словенія, Іспанія, Швеція та Велика Британія, а також декотрі інші. Згідно з матеріалами цього об'єднання, воно є відкритим для національних, регіональних та місцевих інституцій, які запроваджені з метою незалежного захисту прав та інтересів дітей¹. Зауважимо, що за останній рік Україною робляться конкретні кроки щодо набуття членства у цьому об'єднанні.

Незважаючи на деякі відмінності, всі існуючі моделі дитячих омбудсменів зосереджені виключно на питаннях забезпечення прав дитини.

У діяльності омбудсменів з прав дитини виділяють такі основні функції: 1) захист прав конкретної дитини і представництво її інтересів; 2) розслідування справ за індивідуальними скаргами дітей; 3) спостереження за здійсненням законодавства, що стосується захисту інтересів дітей; 4) внесення рекомендацій до державних органів про зміни законодавства у сфері охорони прав дітей; 5) сприяння підвищенню інформованості про права дитини як самих дітей, так і дорослих; 6) діяльність як посередника у випадках виникнення конфліктів між дітьми і батьками; 7) представлення доповідей про виконану роботу і про положення справ з питань дотримання прав дітей. Але, зрозуміло, що функції та повноваження цих спеціалізованих омбудсменів у різних країнах мають свої особливості. Наприклад, у Фінляндії омбудсмен виступає виключно як захисник за індивідуальними скаргами, що подаються або самими дітьми, або від їх імені. У Норвегії уповноважений з прав дитини поряд із захистом інтересів окремих дітей представляє інтереси норвезьких дітей у цілому. Шведський омбудсмен не має повноважень із розгляду конкретних справ і працює у напрямі зміцнення і розширення прав та інтересів усіх дітей².

Розглянемо кожну з визначених моделей більш докладно.

Перша модель — запровадження інституту омбудсменів з прав дитини спеціальним актом парламенту. Така модель існує у багатьох країнах світу, зокрема, у Скандинавських країнах, Коста-Риці, Перу, Гватемалі, Люксембурзі та інших. Так, наприклад, у Норвегії дитячий омбудсмен створений згідно з актом «Про омбудсмена у справах ді-

¹ European Network of Ombudspersons for Children (ENOC) [Електронний ресурс]: There are no ENOC members in Ukraine. – Режим доступу: <http://www.crin.org/enoc>. – Заголовок з екрана.

² Обговорення доцільності впровадження в Україні інституту Уповноваженого з прав дитини [Електронний ресурс]: Омбудсмени в інтересах дітей від 20.02.07 р. – Режим доступу: <http://www.ombudsman.civicua.org>. – Заголовок з екрана.

тей» у 1981 р. Його головною метою є захист інтересів дітей, моніторинг умов, у яких вони живуть. Омбудсмен надає консультаційні та правозахисні послуги для дітей з усіх галузей права, за винятком справ, де йдеться про конфлікти в сім'ї або які вже перебувають у стані судового розгляду. Він має право доступу до всіх документів з усіх справ, що стосуються дітей і розглядаються органами державної влади, а також право доступу до державних установ. За роки свого існування інститут омбудсмена розвинув тісні контакти з політичними партіями, місцевими органами влади, засобами масової інформації та НУО, що дає можливість більш ефективно та конструктивно здійснювати захист дітей.

В Ісландії інститут дитячого омбудсмена діє згідно з актом «Про омбудсмена»¹. Основними повноваженнями омбудсмена є такі: покращення умов життя дітей, захист їхніх інтересів, потреб, прав, розслідування справ проти організацій та окремих осіб, які причетні до порушень прав, потреб та інтересів дітей. Перший омбудсмен у справах дітей був призначений 1 січня 1995 р. на п'ятирічний термін. Омбудсмен призначається прем'єр-міністром. У своїй роботі він є незалежною структурою, хоча щорічно звітує перед прем'єр-міністром. Його головна роль полягає в підтримці добробуту дітей та захисті їх прав, інтересів і потреб у суспільстві. Омбудсмен у справах дітей повинен бути захисником усіх дітей віком до 18 років.

Друга модель — створення інституту омбудсменів з прав дитини через законодавство про соціальний захист дітей. Така модель набула поширення у таких країнах, як Нова Зеландія, Австралія та ін. Зокрема, що стосується Нової Зеландії, то у 1989 р. згідно з актом «Про дітей, молодь та сім'ю» було створено Бюро Уповноваженого з прав дитини². Відповідно до цього акта Бюро відповідає на скарги дітей, які стосуються дій акта, проводить моніторинг та оцінку його реалізації. Ця структура фінансується виключно за рахунок державних коштів. У той же час, що є важливим, вона функціонує незалежно від уряду. До повноважень Уповноваженого входить як проведення розслідувань індивідуальних справ дітей, так і сприяння покращенню умов їх життя,

¹ Історія утворення інституту омбудсмена [Електронний ресурс]: Омбудсмани з прав дітей у світі. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua>; www.umbodsmadu.ralthingis.is – Заголовок з екрана.

² Історія утворення інституту омбудсмена [Електронний ресурс]: Омбудсмани з прав дітей у світі. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua>; www.ombudsmen.govt.nz. – Заголовок з екрана.

окрім усього іншого і шляхом моніторингу законодавства та політики, які стосуються дітей, проведення досліджень та підвищення рівня поінформованості суспільства про становище дітей у країні.

Щодо Австралії, то як приклад наведемо до досвіду організації та забезпечення діяльності Бюро захисту інтересів дітей Південної Австралії, яке було створено у 1981 р. згідно з актом «Про державний департамент соціального забезпечення»¹. Бюро набуло досить широких повноважень для покращення добробуту дітей, захисту їх інтересів. У 1995 р. бюро об'єдналося з офісом у справах сім'ї та боротьби проти домашнього насильства. У 1989 р. було ініційоване створення системи місцевих офісів омбудсменів, метою яких є надання консультаційної допомоги та підтримки молоді до 18 років при розгляді скарг про неналежне забезпечення освітою та надання соціального захисту.

Третя модель — створення інституту омбудсмена в рамках вже існуючих державних органів. Ця модель притаманна таким державам, як Канада, Бельгія, Данія, Німеччина. Так, наприклад, цікавим є досвід Канади щодо діяльності Бюро Омбудсмена. У 1987 р. у цьому бюро було створено нову посаду — Заступника Омбудсмена у справах дітей та молоді, обов'язками якого є: вивчення постанов уряду, які стосуються дітей, моніторинг за поширенням їх дії, підтримка зв'язків із регіональними та місцевими структурами, що працюють в інтересах дітей. А вже у 1993 р. функції Заступника Омбудсмена були зведені до більш загального рівня, тобто полягали у представництві інтересів дітей.

Зазначимо, що досвід Канади є вельми корисним для України. В умовах, коли в Україні діє Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, який доволі багато уваги приділяє проблемам дітей, але в той же час, коли не створено самостійного інституту Уповноваженого з прав дитини, має сенс введення посади Заступника Уповноваженого з прав дітей, сім'ї та молоді. Це можна було б розглянути як перехідний етап на шляху до запровадження в Україні дитячого омбудсмена.

Своєрідним є досвід Данії щодо створення організації, діяльність якої спрямована на захист прав дітей. Такою організацією є Національна Рада з прав дитини Данії, яка була створена за резолюцією парла-

¹ Історія утворення інституту омбудсмена [Електронний ресурс]: Омбудсмени з прав дітей у світі. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua>; www.hreoc.gov.au. – Заголовок з екрана.

менту, але не на основі окремого закону. Вона почала функціонувати з 1995 р. як незалежний орган, що фінансується державою та підпорядковується Міністерству соціальної політики. До її функцій належить розвиток прав дитини шляхом надання прямих консультацій дітям стосовно проблем, які їх хвилюють. Ця інституція формально є незалежною від уряду. Оцінюючи діяльність Національної Ради з прав дитини, незалежні урядові організації висловлюють стурбованість щодо того, що Рада являє собою слабку заміну омбудсмена і не є повністю незалежною, і крім того не використовує Конвенцію про права дитини як основу своєї діяльності.

Четверта модель — омбудсмени, які створені незалежними урядовими організаціями. Слід відмітити, що у багатьох країнах світу існують неурядові організації, що розвивають та просувають права дитини та проводять консультації з цього питання. Як приклад пошлемося на досвід таких країн, як Фінляндія та Ізраїль.

У Фінляндії у 1981 р. Мантерхеймська Ліга соціального захисту дітей запровадила офіс омбудсмена у справах дітей з метою забезпечити дітей та молодь прямим інформаційним каналом та іншою необхідною допомогою. Омбудсмен надає різні послуги, починаючи із забезпечення юридичних консультацій та закінчуючи представленням інтересів дітей у суді. Але як нестатутна організація, омбудсмен не має офіційного статусу — ні права вимагати оприлюднення документів, ні проводити розслідування за відсутності індивідуальної скарги від дитини. У той же час може направляти скарги омбудсмену парламенту Фінляндії або Канцлеру з питань юстиції, а у випадку надходження скарг про серйозні порушення — Європейській Комісії з прав людини. Омбудсмен також надає консультації дітям за телефоном.

Також вкажемо на досвід Ізраїлю, де з 1990 р. був запроваджений омбудсмен у справах дітей та молоді такою незалежною урядовою організацією, як Національна Рада у справах дітей. Омбудсмен у справах дітей та молоді розглядає скарги про порушення прав дітей, демонструючи себе як захисник дітей. Інституція також сприяє поширенню прав дітей шляхом проведення освітніх заходів та видання різних інформаційних матеріалів. Зазначимо, що роль інституту омбудсмена полягає переважно у захисті прав дітей шляхом поєднання таких функцій, як інформування, надання консультативної підтримки, участі в судових засіданнях та вирішенні конфліктів, виконанні ролі посередника тощо. Важливою складовою діяльності є надання рекомен-

дації уряду з метою внесення змін до законодавства та політики щодо захисту прав дітей, інформування спеціалістів у галузі освіти про права дітей, шляхи їх захисту, проблеми, що існують у цій сфері, тощо.

Розглянуті моделі — це один із підходів до визначення видів омбудсменів із прав дитини. Утім такий підхід не виключає визначення моделей дитячих омбудсменів і за іншими критеріями. Вони не суперечать один одному, а навпаки — дають можливість побачити всю різноманітність існуючих форм захисту дітей та їх можливості. Враховуючи, що повноваження дитячих омбудсменів часто-густо поширюються не тільки на територію країни, а й спрямовані на захист дітей конкретного регіону, міста і т. ін., виділяють національні, регіональні та місцеві інституції.

У багатьох країнах світу одночасно з національним омбудсменом працюють і самостійні регіональні омбудсмени, або функціонують територіальні органи (представники).

Вельми цікавим у цьому відношенні, хоча і своєрідним, є досвід Російської Федерації щодо створення та забезпечення функціонування мережі дитячих омбудсменів. Особливістю російської моделі є те, що на федеральному рівні діє Уповноважений Президента з прав дитини. У той же час в окремих суб'єктах Російської Федерації запроваджений регіональний спеціалізований омбудсмен із захисту прав дитини. Наприклад, Уповноважений з прав дитини міста Москви, Уповноважений з прав дитини міста Санкт-Петербург, Новгородської області, Архангельської області, Ивановської області та ін.

Перші посади уповноважених з прав дитини були запроваджені у 1998 р. у 5 суб'єктах Російської Федерації за підтримки Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) у Росії та Міністерства соціальної політики. А на кінець 2011 р. уповноважені з прав дитини діяли вже у всіх 83 регіонах Російської Федерації.

Що стосується Уповноваженого Президента з прав дитини, то згідно з Указом Президента Російської Федерації «Про Уповноваженого при Президенті Російської Федерації з прав дитини» від 30.12.2009 р. до основних його повноважень належать такі:

- забезпечення захисту прав дитини і сприяння відновленню порушених прав дитини;
- правова освіта у сфері захисту прав дитини;
- запити і отримання в установленому порядку необхідних відомостей, документів і матеріалів від федеральних органів державної

влади, органів державної влади суб'єктів Російської Федерації, органів місцевого самоврядування, організацій і посадових осіб;

– проведення самостійних або спільно з уповноваженими державними органами і посадовими особами перевірок діяльності федеральних органів виконавчої влади, органів державної влади суб'єктів Російської Федерації, а також посадових осіб, отримання від них відповідних роз'яснень;

– направлення у федеральні органи виконавчої влади, органи державної влади суб'єктів Російської Федерації, органи місцевого самоврядування і посадовим особам, в рішеннях або діях (бездіяльності) яких він вбачає порушення прав і інтересів дитини, своїх рекомендацій щодо можливих і необхідних заходів відновлення вказаних прав і інтересів;

– залучення в установленому порядку для здійснення експертних і науково-аналітичних робіт, що стосуються захисту прав дитини, наукових і інших організацій, а також учених і фахівців, у тому числі на договірній основі¹.

Як зазначалося вище, створення регіональних та місцевих омбудсменів, а також їх повноваження врегульовуються законами суб'єктів Федерації. Так, наприклад, відповідно до ст. 1 Закону міста Москви «Про Уповноваженого з прав дитини міста Москви» посада Уповноваженого з прав дитини запроваджена в цілях забезпечення гарантій державного захисту прав, свобод і законних інтересів дитини у місті Москві, визнання і дотримання цих прав, свобод і законних інтересів органами державної влади, органами місцевого самоврядування міста Москви, їх посадовими особами, організаціями міста².

Основною функцією місцевих омбудсменів, як на це звертається увага у статті І. М. Недова «Функції місцевого омбудсмена як головна характеристика його сутності», є правозахисна³. У вищенаведеному Законі про Уповноваженого міста Москви, а саме в ч. 5 ст. 1 закріпле-

¹ Об Уполномоченном при Президенте Российской Федерации по правам ребенка [Электронный ресурс] : Указ Президента Российской Федерации от 1 сентября 2009 г. № 986 – Режим доступа: <http://www.rg.ru>. – Загл. с экрана.

² Об Уполномоченном по правам ребенка города Москвы [Электронный ресурс] : Закон города Москвы от 3 октября 2001 г. № 43. – Режим доступа: <http://www.ombudsman.mos.ru>. – Загл. с экрана.

³ Недов І. М. Функції місцевого омбудсмена як головна характеристика його сутності / І. М. Недов // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. – 2011. – № 1. – С. 50–57.

но, зокрема, що Уповноважений захищає права, свободи і законні інтереси дитини, визначені в Конвенції ООН про права дитини, Загальній декларації прав людини, Європейській конвенції про захист прав людини й основних свобод, Конституції Російської Федерації, Сімейному кодексі Російської Федерації, Федеральному законі «Про основні гарантії прав дитини в Російській Федерації», інші права, встановлені Федеральним законом «Про додаткові гарантії з соціального захисту дітей-сиріт і дітей, що залишилися без піклування батьків», іншими нормативними правовими актами Російської Федерації та міста Москви, в разі їх порушення у місті Москві¹.

За висновками дослідників, за сучасних умов новий для Росії інститут уповноваженого з прав дитини в умовах самостійності регіонів і відсутності єдиного федерального закону з цього питання в багатьох моментах розвивається в результаті компромісів різних органів влади, в умовах обмеженого фінансування, але у співвідношенні з великою потребою з боку населення, а останнім часом — і самих органів державної і муніципальної влади, громадянського суспільства, судової системи.

Наявність регіонального та місцевого дитячого омбудсмена має беззаперечні переваги, бо вони забезпечують для дитини полегшену процедуру самостійного звернення по допомогу без посередництва дорослих. Будучи найбільш наближеним до дитини, Уповноважений має можливість оперативно реагувати на факти порушення прав дитини, особисто беручи участь у відновленні її прав, залучаючи до цього також необхідних спеціалістів та експертів.

З метою об'єднання зусиль та забезпечення подальшого впровадження та розвитку інституту уповноваженого з прав дитини в суб'єктах Російської Федерації і на федеральному рівні у березні 2005 р. була створена Координаційна рада уповноважених з прав дитини в суб'єктах Російської Федерації. Важливим є той факт, що окрім самих уповноважених з прав дитини, його членами стали і деякі правозахисні неурядові організації.

У цілому, як про це свідчить досвід держав, що створили інститути уповноважених з прав дитини, наявність даних інститутів є важливим механізмом захисту прав і інтересів дітей. Перш за все тому, що

¹ Об основных гарантиях прав ребенка в Российской Федерации [Электронный ресурс] : Федеральный Закон в редакции от 20.07.2000 г. №103-ФЗ. – Режим доступа: <http://www.r-komitet.ru>. – Загл. с экрана.

вони є незалежними органами, наділеними правом виступати від імені дітей і одночасно зосереджують свою діяльність виключно на захисті їх інтересів.

Можна повною мірою погодитись із позицією тих фахівців, які вважають, що ефективність діяльності дитячих омбудсменів може бути досягнута тільки за дотримання сукупності таких умов: 1) незалежність омбудсмена (невтручання уряду в його діяльність, свобода вираження своїх поглядів з приводу захисту прав дітей тощо); 2) безпосередній контакт з дітьми: людина, що займає цей пост, має бути доступна для дітей, інформація про його роботу повинна викладатися мовою, розрахованою на дітей, і поширюватися через засоби масової інформації¹.

Як вже зазначалось вище, в Україні відповідно до ст. 101 Конституції України парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина, у тому числі і дітей, здійснює Уповноважений Верховної Ради з прав людини².

Цікавою і плідною видається ініціатива Уповноваженого Верховної Ради з прав людини щодо створення інституту захисту прав дитини за участю самих дітей, що дає можливість реально прислухатись до їхнього голосу. Цей досвід роботи був представлений та отримав визнання на Конференції європейських омбудсменів, що проходила в Афінах у 2006 р.³

Звернемо увагу і на те, що в Україні у 2011 р. Указом Президента України № 811/2011 «Питання Уповноваженого Президента України з прав дитини» було встановлено, що здійснення Президентом України повноважень щодо забезпечення додержання конституційних прав дитини забезпечується Уповноваженим Президента України з прав дитини. Цим же Указом було затверджено Положення про Уповноваженого Президента України з прав дитини.

Хоча Уповноважений Верховної Ради з прав людини і Уповноважений Президента з прав дитини приділяють питанням захисту дітей значну і різноманітну увагу, в той же час сьогодні все активніше об-

¹ Карпачова Н. Стан дотримання та захисту прав і свобод людини в Україні [Електронний ресурс] : Перша щорічна доповідь Уповноваженого Верхов. Ради України з прав людини від 5 квіт. 2011 р. – Режим доступу: <http://www.ombudsman.kiev.ua>. – Заголовок з екрана.

² Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верхов. Ради України 28 черв. 1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

³ Карпачова Н. Захист прав дитини – особлива турбота [Електронний ресурс] : Доповідь Уповноваженого Верхов. Ради України з прав людини від 5 квіт. 2011 р. – Режим доступу: <http://www.ombudsman.kiev.ua>. – Заголовок з екрана.

говорюється питання щодо створення в Україні самостійного інституту Уповноваженого з прав дитини. Не викликає сумніву той факт, що запровадження дитячого омбудсмена є значним кроком уперед у сфері захисту дітей, дозволяє зосередити увагу держави на цій виключно важливій сфері. І на цьому шляху вельми корисним може стати вивчення та опрацювання саме досвіду зарубіжних країн щодо діяльності омбудсменів з прав дитини. Причому найбільш привабливою для України вважаємо модель, за якою одночасно функціонують і Уповноважений з прав дитини, і Уповноважений з прав людини.

Закриницкая В. Омбудсмен по правам ребенка в механизме государственной защиты прав, свобод и законных интересов детей: зарубежный опыт

В статье рассмотрены основные подходы к созданию и обеспечению деятельности омбудсменов по правам ребенка, существующие в зарубежных странах. Выделяются условия, необходимые для функционирования детских омбудсменов, а также значение зарубежного опыта для развития института уполномоченного по правам ребенка в Украине.

Ключевые слова: социальная защита, омбудсмен по правам ребенка, Уполномоченный по правам ребенка, модели, механизм государственной защиты по правам ребенка.

Zakrinitckaya V. The Ombudsman for Children's Rights in the mechanism of state protection of the rights, freedoms and lawful interests of children: international experience

The article analyzes the development of the Ukrainian Ombudsman for Children's Rights and the experience of other countries. Also consider models that exist in foreign countries.

Keywords: social protection, the Ombudsman for Children's Rights, the Commissioner for Children's Rights, a model.